

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015**

Кафедра туризму та менеджменту креативних індустрій

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ДТЕУ

(пост'я п.и.б від «05» 09. 2024 р.)

Анатолій МАЗАРАКІ

**ЕКОНОМІКА СПОРТУ ТА РЕКРЕАЦІЇ /
ECONOMY OF SPORTS AND RECREATION**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2024

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автори: Т. І. ТКАЧЕНКО, доктор економічних наук, професор
Н. О. РОСКЛАДКА, доктор економічних наук, професор
Т. П. ДУПЛЯК, кандидат економічних наук, доцент

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри туризму та менеджменту креативних індустрій «24» червня 2024 р., протокол № 22.

Рецензенти: О. М. КОЛУМБЕТ, доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізичної культури, спорту та реабілітації
ДТЕУ
С. С. КРАВЦОВ, кандидат наук з державного управління,
доцент, доцент кафедри туризму та менеджменту креативних
індустрій ДТЕУ
А. О. МЕЗЕНЦЕВА, генеральний директор ТОВ «М.І.О.»

ЕКОНОМІКА СПОРТУ ТА РЕКРЕАЦІЇ / ECONOMY OF SPORTS AND RECREATION

ПРОГРАМА / COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Економіка спорту та рекреації» призначена для здобувачів ДТЕУ освітнього ступеня «бакалавр» денної та заочної форм навчання галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» освітньої програми «Спортивний менеджмент».

Програму підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти України із зазначеної спеціальності та відповідної освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів ДТЕУ.

Програма складається із таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Економіка спорту та рекреації» є формування логіки економічного мислення і системи спеціальних економічних знань у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації, а також теоретичних знань та практичних умінь, що забезпечують ефективну фінансово-господарську діяльність суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Вивчення дисципліни «Економіка спорту та рекреації» сприяє розумінню ролі фізичної культури, спорту та активної рекреації в світовій та національній економіках, їх взаємозв'язку з іншими галузями економіки, особливостей функціонування ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації, державного регулювання сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації, міжнародного досвіду розвитку фізичної культури, спорту та активної рекреації як видів економічної діяльності.

Завданнями дисципліни є набуття теоретичних знань і практичних навичок з таких питань:

- фізична культура, спорт та активна рекреація як галузь національної економіки;
- основи підприємницької діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації;
- попит та пропозиція на ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації;
- конкуренція та конкурентоспроможність на ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації;
- механізм формування та оцінювання ефективності використання

ресурсного потенціалу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації за окремими складовими;

- принципи, функції та умови здійснення господарсько-фінансової діяльності суб'єктами ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації;

- механізм формування економічних результатів та оцінювання ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації;

- оподаткування суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації;

- ціноутворення у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації;

- фінансовий стан суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації;

- особливості бізнес-планування суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації;

- управління ризиками підприємницької діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Предметом вивчення дисципліни «Економіка спорту та рекреації» є теоретичні, методологічні та практичні засади функціонування сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації як складових світової та національної економік, а також діяльність суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Вивчення дисципліни «Економіка спорту та рекреації» допоможе здобувачам підготуватися до професійної діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації, зокрема до роботи у спортивних клубах, лігах, федераціях, рекреаційних центрах, органах державного управління фізичною культурою, спортом та активною рекреацією, а також до підприємницької діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання:

- з економічної теорії – для розуміння економічних процесів та механізмів, що лежать в основі функціонування суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації;

- з маркетингу та менеджменту – для розуміння принципів та підходів до організації та управління суб'єктами підприємницької діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації, спортивними та рекреаційними програмами, проєктами та заходами;

- з фізичної культури та спорту – для розуміння особливостей спортивної діяльності, видів спорту, спортивних тренувань та змагань;

- з організації діяльності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та

активної рекреації;

- з правового регулювання спортивної та рекреаційної діяльності;
- з основ інформаційних технологій.

Уміння:

- виявляти навички пошуку, збирання, оброблення та аналізу економічної інформації з різних джерел;
- демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень;
- демонструвати навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи;
- виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Економіка спорту та рекреації», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння здобувачами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
4	Здатність працювати в команді	2,3,4,5,8
5	Здатність планувати та управляти часом	8-20
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за освітньою програмою</i>		
16	Здатність аналізувати результати діяльності спортивних організацій	4, 5, 8-20
17	Здатність управляти спортивною організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту	8-20
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
5	Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег	1-20
23	Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег, виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень з метою підвищення ефективності фізкультурно-	1-20

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
	<i>спортивної діяльності</i>	
24	<i>Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності суб'єктів фізичної культури та спорту</i>	2, 3, 4, 8-20

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Фізична культура, спорт та активна рекреація як галузь національної економіки

Основні поняття та принципи економіки фізичної культури, спорту та активної рекреації. Предмет, методи та завдання вивчення дисципліни. Особливості функціонування ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації. Роль фізичної культури, спорту та активної рекреації у формуванні та розвитку економіки на макро-, мезо- та мікрорівнях.

Макроекономічний ефект від розвитку сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Внесок сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації у формування валового внутрішнього продукту. Зайнятість у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Прямий та непрямий вплив сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації на розвиток національної економіки. Види економічної діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації згідно з КВЕД.

Функціонування спортивних споруд як суб'єктів економічної діяльності. Особливості економіки функціонування закритих і відкритих об'єктів із проведення спортивних заходів: футбольних полів, хокейних майданчиків, арен для гри в крикет і регбі; бігових доріжок для собак, коней тощо; плавальних басейнів; місць для занять легкою атлетикою; спортивних споруд для зимових видів спорту; льодових арен для хокею; арен для боксу; полів для гри в гольф; доріжок для боулінгу. Організація та проведення спортивних заходів просто неба й у приміщеннях для професіоналів або аматорів.

Діяльність професійних, напівпрофесійних або аматорських спортивних клубів (футбольних, боулінгу, плавання, гольфу, боксу, зимових видів спорту, шахових, легкої атлетики, стрілецьких тощо).

Діяльність фітнес-центрів (діяльність клубів фітнесу, бодібілдингу та інших).

Інша діяльність у сфері спорту. Діяльність зі сприяння та підготовки спортивних заходів при наявності або відсутності спортивних споруд; діяльність самостійних спортсменів і атлетів, суддів, хронометражистів тощо; діяльність спортивних ліг і регулюючих органів; діяльність, яка стосується проведення спортивних заходів; діяльність стаєнь для утримання скакових і бігових коней, псарень для утримання бігових собак і гаражів для спортивних

гоночних автомобілів; мисливство як вид спорту або відпочинку та надання пов'язаних із ним послуг; діяльність заповідників для спортивного рибальства; послуги гірських провідників; допоміжна діяльність зі спортивного рибальства та мисливства.

Діяльність з виробництва спортивних товарів, інвентарю та устаткування для спорту, спортивних ігор на відкритому повітрі та в закритих приміщеннях. Торгівля спортивними товарами, рибальським оснащенням, туристичним спорядженням та інвентарем, човнами та велосипедами у спеціалізованих магазинах. Торгівля спортивним харчуванням (протеїнові добавки, енергетичні напої тощо).

Діяльність зі спортивного страхування (страхування зимових видів спорту, страхування ризиків, страхування інфраструктури для спортивних заходів тощо). Діяльність з економічного консалтингу у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Організація відпочинку та розваг. Функціонування атракціонів і тематичних парків. Діяльність з організації відпочинку та розваг, таких як діяльність парків атракціонів, механізовані гірки, водні гірки, ігри, шоу, діяльність, пов'язана з організацією ярмарків і майданчиків для пікніків. Організація інших видів відпочинку та розваг: експлуатація ігрових автоматів, діяльність парків відпочинку, надання транспортних засобів для розважальних цілей, діяльність гірськолижних трас, прокат устаткування для дозвілля та відпочинку, ярмарки та шоу, які мають відношення до відпочинку, діяльність пляжів, у т. ч. оренда приміщень, таких як лазні, купальні, робота танцювальних майданчиків.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 1, 2, 7, 9, 12.

Основний: 20 [с. 9-189].

Додатковий: 25 [с. 5-15], 26 [с. 18-21], 29 [с. 25-21], 30 [с. 12-22].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 2. Державна економічна політика та управління у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації

Державна політика у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Формування та реалізація інвестиційної, антимонопольної, регуляторної політики у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Нормативно-правова база у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Державні соціальні стандарти у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Джерела фінансування розвитку сфери фізичної культури та спорту.

Організаційне забезпечення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів. Національна стратегія, державні програми і заходи з розвитку фізичної культури, спорту та активної рекреації в Україні. Чемпіонати України з видів спорту, інші всеукраїнські та міжнародні спортивні змагання і спортивні заходи. Участь національних збірних команд у міжнародних змаганнях. Заходи

з розвитку дитячого, дитячо-юнацького спорту, спорту вищих досягнень, спорту осіб з інвалідністю, спорту ветеранів. Єдиний календарний план фізкультурно-оздоровчих, спортивних заходів та спортивних змагань України. Державна спортивна лотерея.

Інформаційне забезпечення у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Інформаційно-пропагандистська робота з метою зміцнення здоров'я, формування здорового способу життя, фізичного загартування та духовного зростання людини.

Матеріально-технічне забезпечення сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Функції держави з управління об'єктами державної власності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Організація та забезпечення будівництва, використання і реконструкції спортивних споруд, створення, придбання та використання фізкультурно-спортивного спорядження та обладнання, іншого майна, призначеного для занять фізичною культурою і спортом.

Кадрове забезпечення сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Функції держави з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Вимоги до здійснення фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, фізкультурно-спортивної реабілітації. Атестація тренерів, спортивних суддів, фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації, які беруть участь у фізкультурно-оздоровчих, фізкультурно-реабілітаційних та спортивних заходах.

Наукове забезпечення у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Наукові дослідження, впровадження їх результатів у практику роботи закладів фізичної культури і спорту, підготовка наукових кадрів та науково-педагогічних працівників.

Медичне забезпечення сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Розвиток спортивної медицини. Служба спортивної медицини. Антидопінгова діяльність у сфері фізичної культури і спорту.

Взаємодія держави з суб'єктами меценатської діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Державний контроль, підтримка і гарантії меценатської діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Інформаційне забезпечення меценатської діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Взаємодія держави з громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості.

Показники стану розвитку сфери фізичної культури, спорту та рекреації: фізичного здоров'я різних груп населення; залучення громадян до занять масовим спортом; залучення осіб з інвалідністю до занять фізкультурно-спортивною реабілітацією; залучення дітей та молоді, у тому числі дітей та молоді з інвалідністю, до занять у дитячо-юнацьких спортивних школах; досягнень спортсменів України на міжнародних спортивних змаганнях, передусім Олімпійських, Паралімпійських і Дефлімпійських іграх, Глобальних іграх спортсменів з порушенням інтелекту, Всесвітніх іграх з неолімпійських видів спорту; забезпеченості кадрами сфери фізичної культури, спорту та

активної рекреації; фінансового та матеріально-технічного забезпечення сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації; створення умов для доступу осіб з інвалідністю до спортивних споруд.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 1, 2, 6, 7, 9, 11, 12.

Основний: 18 [с. 114-120].

Додатковий: 21 [с. 74-85], 22 [с. 42-46], 25 [с. 15-24], 26 [с. 21-30], 29 [с. 21-32], 30 [с. 23-30].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 3. Міжнародне співробітництво у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації

Особливості міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Розвиток міжнародного співробітництва. Міжнародні договори. Інклюзивність і безбар'єрність міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури та спорту.

Міжнародні організації та інституції у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Роль Міжнародного олімпійського комітету. Міжнародні федерації: ФІФА, ФІБА, ІААФ та ін. Регіональні організації: Європейський олімпійський комітет, Азійська олімпійська рада та ін.

Міжнародні заходи у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Олімпійські ігри: літні та зимові Олімпійські ігри, Паралімпійські ігри. Чемпіонати світу: чемпіонати світу з футболу, баскетболу, легкої атлетики та інших видів спорту. Регіональні ігри: Азійські ігри, Панамериканські ігри, Африканські ігри та ін.

Міжнародні програми та ініціативи у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Програми розвитку спорту: програми Міжнародного олімпійського комітету, ЮНЕСКО та інших міжнародних організацій. Ініціативи з активної рекреації: програми Всесвітньої організації охорони здоров'я, міжнародні ініціативи з просування здорового способу життя.

Міжнародні стандарти та регулювання у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Антидопінгові програми: Всесвітнє антидопінгове агентство (WADA), міжнародні антидопінгові правила. Стандарти безпеки: міжнародні стандарти безпеки для спортивних заходів та інфраструктури. Етичні норми: боротьба з корупцією та дискримінацією у спорті.

Фінансування та інвестиції в міжнародне співробітництво у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Міжнародні гранти та фінансування: програми фінансування від міжнародних організацій та фондів. Міжнародне спонсорство та партнерство. Роль міжнародних корпорацій та спонсорів у розвитку фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Обмін міжнародним досвідом та навчання у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Міжнародні конференції та семінари, форуми з обміну досвідом. Освітні міжнародні програми: міжнародні програми навчання та підвищення кваліфікації для тренерів, спортсменів та адміністраторів. Культурний міжнародний обмін та спортивна дипломатія.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 1, 2, 6, 7, 9, 11, 12.

Основний: 17 [с. 57-69].

Додатковий: 22 [с. 40-42; с. 46-53], 27 [с. 377-385], 29 [с. 245-268].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 4. Фінансування розвитку сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації

Структура та функції фінансових систем у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Податкові та фінансові стимули для розвитку сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Фінансові аспекти організації та проведення заходів у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Специфіка управління фінансовими ресурсами у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Проблеми та виклики фінансового управління у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Джерела фінансування сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Державне фінансування: субсидії, гранти, бюджетні асигнування, інвестиційні програми. Приватне фінансування: спонсорство, меценатство, інвестиції, краудфандинг. Власне фінансування: плата за послуги, членські внески, комерційна діяльність. Міжнародне фінансування: міжнародні гранти та програми, іноземні інвестиції, доходи від трансляцій або спонсорства глобальних заходів.

Роль спонсорства та меценатства у фінансуванні сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Суб'єкти меценатської діяльності. Види меценатської діяльності. Практика надання меценатської допомоги у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Фінансові аспекти участі спортсменів у міжнародних змаганнях та трансферах. Тенденції розвитку фінансового менеджменту у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Міжнародний досвід та кращі практики фінансування розвитку сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 1, 2, 6, 7, 9, 11, 12.

Основний: 18 [с. 167-218], 19 [с. 113-153].

Додатковий: 23 [с. 128-143], 25 [с. 415-469].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 5. Основи підприємницької діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації

Сутність підприємницької діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Принципи підприємницької діяльності. Мета підприємницької діяльності. Функції підприємницької діяльності.

Поняття суб'єкта сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Типи суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Класифікація суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації за ознаками: юридичного статусу (юридична особа – підприємство, фізична особа – суб'єкт господарювання без створення юридичної особи), форми власності, організаційно-правової форми, кількості працюючих та обсягу доходу, кількості засновників тощо. Інтеграційні об'єднання у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації: економічні особливості діяльності.

Організаційно-економічний механізм організації та функціонування суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Особливості малого та середнього підприємництва у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Правові основи організації та функціонування бізнесу у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Основні законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють підприємницьку діяльність на сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Умови здійснення підприємницької діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Важелі державного регулювання бізнесу у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації: прямого та непрямого впливу.

Поняття економічних ресурсів і ресурсного потенціалу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Складові ресурсного потенціалу та їх взаємозв'язок. Особливості використання ресурсного потенціалу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Структурне співвідношення окремих видів ресурсів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Показники ефективності використання ресурсів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Основні напрями підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Економічне середовище функціонування суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Зовнішнє та внутрішнє середовище: складові та можливості впливу на розвиток суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 1-7.

Основний: 17 [с. 10-107; с. 146-174].

Додатковий: 21 [с. 7-84], 22 [с. 9-70], 23 [с. 11-141, с. 175-209], 24 [с. 7-34], 25 [с. 36-41], 26 [с. 41-55], 27 [с. 377-385], 29 [с. 41-50], 30 [с. 23-30].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 6. Попит та пропозиція у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації

Сутність попиту на спортивний та рекреаційний продукти на ринку. Характерні риси попиту та фактори впливу на нього. Основні тенденції розвитку попиту на ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації. Еластичність попиту на ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації. Види та визначення еластичності попиту за доходами, за ціною. Характеристика еластичності попиту в різних сегментах ринку фізичної

культури, спорту та активної рекреації. Показники та рівні вимірювання попиту на ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації. Методи вивчення і прогнозування попиту: простої екстраполяції, налагодженої екстраполяції, причинно-наслідкові (регресійні), експертних оцінок, метод Дельфі, моделі судження автоматизованого (сценарного) проектування.

Сутність пропозиції спортивного та рекреаційного продуктів на ринку. Головні детермінанти пропозиції. Специфічні риси пропозиції спортивного та рекреаційного продуктів. Суб'єкти пропозиції спортивного та рекреаційного продуктів. Об'єкти пропозиції спортивного та рекреаційного продуктів. Якісні та кількісні параметри пропозиції на ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації. Фактори впливу на обсяг та структуру пропозиції на ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації: внутрішні та зовнішні. Основні тенденції розвитку пропозиції на ринку фізичної культури, спорту та активної рекреації: внутрішні та зовнішні.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 1-12.

Основний: 18 [с. 9-35].

Додатковий: 21 [с. 7-84], 22 [с. 71-84], 23 [с. 11-141, с. 175-209], 24 [с. 34-59], 25 [с. 41-89], 26 [с. 55-96], 27 [с. 377-385], 29 [с. 50-84], 30 [с. 30-51].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 7. Конкуренція та конкурентоспроможність у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації

Поняття та особливості конкуренції у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Форми та види конкуренції: досконала конкуренція (вільна, чиста), монополістична конкуренція, олігополія. Внутрішньогалузева та міжгалузева конкуренція. Цінова та нецінова конкуренція.

Сутність поняття «конкурентоспроможність». Визначення понять: «конкурентоспроможність продукту», «конкурентоспроможність підприємства», «конкурентоспроможність галузі», «конкурентоспроможність регіону», «конкурентоспроможність країни».

Види конкурентоспроможності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Динамічні та чисті конкурентні переваги. Фактори впливу на конкурентоспроможність: екзогенні та ендегенні. Методичні основи оцінювання конкурентоспроможності спортивного та рекреаційного продуктів: етапи, показники, методи аналізу.

Методи та показники оцінювання конкурентоспроможності національного спорту на міжнародному ринку.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 1, 2, 4, 7.

Основний: 18 [с. 72-93], 19 [с. 232-267].

Додатковий: 21 [с. 452-456], 22 [с. 9-70], 23 [с. 565-589], 25 [с. 89-120], 26 [с. 96-118], 27 [с. 377-385], 29 [с. 84-101], 30 [с. 51-74].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 8. Трудові ресурси та оплата праці персоналу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації

Соціально-економічна сутність і особливості праці у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Поняття трудових ресурсів, трудового колективу, кадрів, персоналу. Класифікації трудових ресурсів відповідно до Кодексу законів про працю та стандартів Міжнародної організації праці (МОП). Джерела формування трудових ресурсів. Діяльність суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації на ринку робочої сили. Соціальні гарантії працівникам у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Методичний інструментарій та порядок проведення економічного аналізу формування та використання трудових ресурсів. Поняття ефективності праці. Показники оцінювання продуктивності праці у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Особливості визначення та оцінювання рівня продуктивності праці. Фактори, що обумовлюють рівень та можливості зростання продуктивності праці. Ефективність використання трудових ресурсів. Основні напрямки підвищення ефективності використання трудових ресурсів у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Організація матеріального стимулювання праці працівників у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Принципи стимулювання праці. Форми і системи оплати праці, що застосовуються у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації: сутність, переваги та недоліки. Принципи вибору форм та систем організації заробітної плати. Сутність преміальної системи. Особливості змісту і організації виплат за різними преміальними системами. Винагороди спортивних учасників змагань різних рівнів.

Зміст плану з праці та заробітної плати, порядок його розробки. Планування потреби в трудових ресурсах суб'єкта сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Методи планування чисельності персоналу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Планування фонду оплати праці суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 1-5, 9.

Основний: 17 [с. 175-212].

Додатковий: 21 [с. 120-226], 22 [с. 99-131], 20 [с. 312-326], 23 [с. 519-564], 25 [с. 120-158], 26 [с. 118-197], 27 [с. 377-385], 29 [с. 101-127], 30 [с. 74-99].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 9. Матеріальні ресурси суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації

Сутність матеріальних ресурсів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Основні елементи матеріальних ресурсів: основні засоби (активи), матеріальні оборотні активи.

Характеристика основних засобів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації, їх види та оцінювання вартості основних засобів.

Склад та характеристика інших необоротних матеріальних активів. Амортизація основних засобів (активів) та інших необоротних матеріальних активів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Методичний інструментарій і порядок проведення аналізу стану та ефективності використання основних засобів (активів) суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Особливості оцінювання матеріально-технічної бази окремих видів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Методика обґрунтування потреби в прирості основних засобів (активів) суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. План розвитку матеріально-технічної бази суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Матеріальні оборотні активи суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Показники оцінювання забезпеченості матеріальними оборотними активами.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 15.

Основний: 17 [с. 213-264], 20 [с. 222-231].

Додатковий: 21 [с. 228-263], 22 [с. 132-151], 23 [с. 252-272], 25 [с. 158-199], 26 [с. 197-218], 27 [с. 377-385], 29 [с. 127-176], 30 [с. 99-154].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 10. Нематеріальні ресурси суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації

Поняття, види та характеристика нематеріальних ресурсів (активів) суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Складові нематеріальних активів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації: права, що з'являються унаслідок володіння підприємством; права, що виникають унаслідок володіння підприємством об'єктами авторського права (комп'ютерні програми, бази даних); права на використання створених нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності; права на користування земельними ділянками та природними ресурсами; ліцензії на здійснення певних видів діяльності, раціоналізаторські пропозиції та патенти.

Оцінювання вартості нематеріальних ресурсів (активів). Вартість бренду («товарного знаку»). Поняття, умови застосування, показники економічної ефективності придбання (реалізації) франшизи мережі суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації, створених на умовах франчайзингу. Поняття роялті. Амортизація нематеріальних активів.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 16.

Основний: 17 [с. 265-295].

Додатковий: 21 [с. 264-285], 22 [с. 165-176], 23 [с. 304-318], 25 [с. 199-224], 26 [с. 218-235], 27 [с. 377-385], 29 [с. 176-197], 30 [с. 154-186].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 11. Капітал суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної

рекреації

Капітал суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації: сутність, характеристика та принципи формування. Структура капіталу: основний та оборотний, власний та позиковий.

Поняття фінансових ресурсів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації, їх склад та характеристика. Джерела формування фінансових ресурсів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Кругообіг фінансових ресурсів в процесі формування капіталу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Характеристика оборотного капіталу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Особливості кругообігу оборотного капіталу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації (циклічність уповільнення, прискорення та заморожування) залежно від впливу різних факторів. Методичні основи економічного аналізу стану, тенденцій та ефективності використання оборотного капіталу. Показники оборотності та рентабельності оборотного капіталу.

Власний капітал: сутність, склад, класифікація, функції, особливості. Особливості формування власного капіталу у залежності від організаційно-правових форм суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Позиковий капітал: сутність, склад, класифікація, функції, особливості. Особливості формування позикового капіталу в залежності від організаційно-правових форм суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Кредитування як механізм формування позикового капіталу суб'єкта сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації: поняття, принципи, завдання. Особливості, форми та інструменти банківського та небанківського кредитування суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Показники оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Методичний інструментарій та порядок проведення аналізу формування та використання фінансових ресурсів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 7, 8.

Основний: 18 [с. 167-218].

Додатковий: 21 [с. 227-228, с. 286-308], 22 [с. 152-164], 23 [с. 319-336], 25 [с. 199-223], 26 [с. 218-247], 27 [с. 377-385], 29 [с. 176-204], 30 [с. 154-187].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 12. Витрати суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації

Економічна сутність поточних витрат суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Класифікація поточних витрат суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації залежно від напрямів

діяльності, функціонального призначення, за елементами витрат відповідно до норм Положення (стандарту) бухгалтерського обліку, за ступенем еластичності від обсягів діяльності, за економічним змістом та ін. Поняття, склад та структура собівартості спортивного продукту. Поняття, склад та структура собівартості рекреаційного продукту.

Показники оцінювання загального обсягу і рівня поточних витрат суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації: абсолютні, відносні, показники ефективності. Фактори, що визначають обсяг та рівень поточних витрат суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Оцінювання впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на поточні витрати.

Основні напрями витрат у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Витрати на будівництво та утримання інфраструктури. Витрати на підтримку та експлуатацію. Витрати на оплату праці. Витрати на організацію спортивних змагань та заходів. Витрати на освітню та популяризаційну діяльність. Адміністративні витрати.

Поняття собівартості послуг, методика її обчислення. Розрахунок обмеженої, виробничої та повної собівартості послуг суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Методичний інструментарій та порядок проведення аналізу поточних витрат суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Інформаційне забезпечення аналізу. Характеристика окремих етапів аналізу.

Планування обсягу поточних витрат суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Калькулювання собівартості спортивного та рекреаційного продуктів за номенклатурою статей. Методи обґрунтування розміру поточних витрат на плановий період в цілому, за окремими групами та статтями витрат суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Кошторис поточних витрат. Кошторис витрат на утримання та експлуатацію спортивної споруди та орендної плати. Оцінювання економічної обґрунтованості плану поточних витрат суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Напрями оптимізації витрат.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 7, 10, 14.

Основний: 18 [с. 219-273], 20 [с. 243-253].

Додатковий: 21 [с. 374-391], 22 [с. 238-252], 23 [с. 590-615], 25 [с. 223-286], 26 [с. 247-295], 27 [с. 377-385], 29 [с. 204-243], 30 [с. 187-211].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 13. Доходи суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації

Доходи як економічна категорія та економічний показник. Економічна сутність доходів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації, характеристика їх складу. Види доходів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації та їх класифікація відповідно до норм Положення (стандарту) бухгалтерського обліку, залежно від типу суб'єктів

сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації, напрямів діяльності, інших ознак.

Джерела формування доходів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Доходи від професійного спорту: доходи клубів, ліг і федерацій (трансфери, спонсорські угоди, телевізійні права); змагання на міжнародному рівні (Олімпійські ігри, чемпіонати світу) тощо. Доходи від аматорського спорту: абонементи на відвідування спортзалів, фітнес-центрів; організація тренувальних таборів, спортивних подій для населення тощо. Доходи від спортивного туризму та активної рекреації: тури, орієнтовані на активний відпочинок (гірськолижні курорти, велопробіги, екстремальні види спорту) тощо. Доходи від продажу спортивних товарів, інвентарю та устаткування для спорту, спортивних ігор. Дохід від продажу спортивного харчування. Інноваційні джерела доходів: онлайн-тренування, продаж доступу до спортивного контенту, кіберспорт, зелені проекти.

Методичний інструментарій та порядок проведення аналізу доходів фінансово-господарської діяльності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Інформаційне забезпечення аналітичної роботи. Фактори впливу на формування доходів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Обґрунтування планового обсягу доходів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Поняття можливого та необхідного обсягу доходів, граничного та маржинального доходу; методичні підходи до визначення їх обсягу. Методи планування доходів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації в цілому та за окремими видами доходів.

Аналіз беззбитковості. Розрахунок критичного обсягу беззбитковості надання послуг у натуральних та вартісних вимірах.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 7, 13.

Основний: 18 [с. 274-302], 20 [с. 270-274].

Додатковий: 21 [с. 456-462], 22 [с. 208-221], 23 [с. 624-634], 25 [с. 286-312], 26 [с. 295-306], 27 [с. 377-385], 29 [с. 243-278], 30 [с. 211-243].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 14. Прибуток і рентабельність суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації

Прибуток як економічна категорія та узагальнюючий показник ефективності діяльності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Види та джерела утворення прибутку суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Класифікація прибутку: залежно від виду діяльності, порядку визначення, методики оцінювання, мети визначення, місця виникнення. Поняття мінімального, цільового, нормального та максимального прибутку, методичні підходи до оцінювання його розмірів.

Поняття рентабельності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Показники вимірювання рентабельності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Фактори впливу на

формування прибутку в цілому та за окремими видами діяльності. Моделі оцінювання рентабельності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації (ROA, ROE, ROI).

Методичний інструментарій та порядок проведення аналізу фінансових результатів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Інформаційне забезпечення аналізу. Характеристика окремих етапів аналізу фінансових результатів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Методичні підходи до розробки плану формування фінансового результату суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Визначення розміру мінімального, нормального, максимального прибутку. Поняття можливого та необхідного обсягу прибутку, методичні підходи до визначення їх обсягу. Методи планування можливого і необхідного прибутку суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації в цілому та за окремими джерелами формування.

Обґрунтування потреби в плановому прибутку суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації за напрямами використання: економічний розвиток (капіталізація), соціальний розвиток, споживання, резервування тощо. Порядок розподілу планового чистого прибутку.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 7, 13.

Основний: 18 [с. 303-342], 19 [с. 9-37], 20 [с. 270-277].

Додатковий: 21 [с. 456-462], 22 [с. 253-264], 23 [с. 624-634], 25 [с. 312-385], 26 [с. 306-355], 27 [с. 377-385], 29 [с. 278-299], 30 [с. 243-256].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 15. Оподаткування суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації

Сутність системи оподаткування у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Поняття та елементи податків та зборів. Функції податків. Податкове законодавство України.

Види оподаткування суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Загальна система оподаткування, обліку та звітності, її особливості. Спрощена система оподаткування: її сутність та механізм сплати єдиного податку.

Види податків та обов'язкових платежів, що сплачують суб'єкти сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Особливості та порядок розрахунку суб'єктами сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації окремих видів податків та обов'язкових платежів. Характеристика бази оподаткування, податкових ставок, пільг та термінів сплати окремих видів податкових платежів суб'єктами сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Оподаткування особистих та командних винагород учасників спортивних змагань.

Методичний інструментарій та порядок проведення аналізу податкових платежів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Інформаційне забезпечення аналізу. Характеристика окремих етапів аналізу. Методика розробки податкової політики суб'єктами сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Методика визначення планового обсягу сплати окремих видів податкових платежів суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 5, 6, 7, 10, 13, 14.

Основний: 18 [с. 343-386].

Додатковий: 22 [с. 207-244], 25 [с. 385-402], 26 [с. 355-378], 27 [с. 377-385], 29 [с. 299-318], 30 [с. 256-277].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 16. Ціноутворення у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації

Сутність ціни та її основні функції. Види цін та їх характеристика. Класифікаційні ознаки цін. Фактори формування ціни. Структура ціни та її складові елементи. Види цінових знижок. Особливості ціноутворення у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Цінова політика суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації, основні етапи її формування. Поняття та етапи розроблення цінової стратегії. Основні види цінових стратегій.

Поняття та класифікація методів ціноутворення у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Зміст, переваги та недоліки витратних методів ціноутворення. Методи ціноутворення, які базуються на попиті. Методи ціноутворення з орієнтацією на конкуренцією. Ціноутворення з орієнтацією на максимальний прибуток. Загальна характеристика параметричних методів ціноутворення та їх види. Розрахунок вартості підготовки спортсмена. Методика розрахунку вартості абонементного обслуговування. Розрахунок вартості абонементів на групові та індивідуальні заняття.

Основні засади державного регулювання цін. Форми і методи державного регулювання цін. Повноваження органів державного регулювання цін. Контроль за додержанням державної дисципліни цін.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 10, 13, 14.

Основний: 18 [с. 387-423], 20 [с. 259-270].

Додатковий: 21 [с. 392-399], 23 [с. 616-623], 25 [с. 402-437], 26 [с. 378-399], 27 [с. 377-385], 29 [с. 318-374], 30 [с. 277-312].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 17. Фінансовий стан суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації

Фінансовий стан суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації: сутність, мета і завдання оцінювання. Класифікація видів

фінансового стану суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Об'єкти та джерела інформації аналізу фінансового стану суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Основні етапи аналізу фінансового стану суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Характеристика бухгалтерського балансу як основного джерела інформації для оцінювання фінансового стану суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації: зміст, оцінювання та аналітичне значення окремих статей балансу. Аналітичне групування статей. Горизонтальний, вертикальний, трендовий аналіз.

Сутність та класифікація платоспроможності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації, показники її оцінювання. Поняття ліквідності активів та ліквідності балансу. Майновий та функціональний підхід до визначення ліквідності балансу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Сутність та класифікація фінансової стійкості суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації, умови її забезпечення. Система абсолютних та відносних показників оцінювання фінансової стійкості суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Ділова активність суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації: сутність та показники оцінювання. Поняття операційного та фінансового циклу суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Методи оцінювання фінансового стану суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Експрес- та фундаментальна діагностика фінансового стану суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Поняття інтегрального оцінювання фінансового стану суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Методичні підходи до інтегрального оцінювання фінансового стану суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 13-16.

Основний: 19 [с. 68-112], 20 [с. 277-279].

Додатковий: 21 [с. 463-469], 22 [с. 265-300], 23 [с. 634-653], 25 [с. 437-485], 26 [с. 399-419], 27 [с. 377-385], 29 [с. 374-388], 30 [с. 312-342].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 18. Інвестиційна діяльність у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації

Економічна сутність інвестицій. Об'єкти та суб'єкти інвестування у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Поняття інвестиційної діяльності. Класифікація інвестицій за ознаками: за об'єктом вкладення інвестицій; за періодом інвестування; за характером участі в інвестуванні; за формами власності капіталу, що інвестується; за ступенем ризику. Інвестиційні ресурси суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації та

політика їх формування. Визначення потреби в інвестиційних ресурсах для здійснення реальних та фінансових інвестицій.

Джерела формування інвестиційних ресурсів у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації: державні, міжнародні, приватні, власні та ін. Порядок і етапи розробки плану інвестиційної діяльності.

Характеристика основних форм реальних інвестицій у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Сутність та форми капітальних інвестицій суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Принципи та вихідні передумови, методи аналізу та планування капітальних інвестицій суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Особливості визначення економічної ефективності капітальних інвестицій.

Методи оцінки ефективності інвестицій у сферу фізичної культури, спорту та активної рекреації. Порядок розрахунків показників чистого приведенного доходу, індексу дохідності, внутрішньої норми дохідності, терміну окупності реальних інвестицій.

Сутність і форми довгострокових фінансових інвестицій суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Особливості довгострокових фінансових інвестицій у цінні папери. Методи визначення ефективності довгострокових фінансових інвестицій (акції, облігації, інші цінні папери).

Сутнісна характеристика реальних інвестиційних проєктів у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Класифікація інвестиційних проєктів. Типові інвестиційні проєкти у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 1, 2, 7, 8, 9, 12.

Основний: 19 [с. 154-185], 20 [с. 279-282].

Додатковий: 21 [с. 309-339], 22 [с. 177-195], 26 [с. 452-496], 27 [с. 341-398].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 19. Бізнес-планування у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації

Предмет та зміст бізнес-планування в діяльності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Основні принципи, функції, цілі та задачі бізнес-планування.

Сутність бізнес-плану. Загальні вимоги до бізнес-планів. Класифікація бізнес-планів. Підготовка до розроблення та складання бізнес-плану. Структура інвестиційного проєкту. Визначення сутності інвестиційного проєкту (профіль компанії, продукти та послуги). Бізнес-ідея інвестиційного проєкту. Порядок проведення передпроектних досліджень.

Поняття, цілі і завдання бізнес-плану реального інвестиційного проєкту в сфері спорту та рекреації. Структура бізнес-плану та характеристика його розділів: коротка характеристика інвестиційного проєкту (резюме); характеристика галузі в якій реалізується інвестиційний проєкт; характеристика результату проєкту; розміщення об'єкту; аналіз сфери фізичної культури,

спорту та активної рекреації; запланований обсяг реалізації результату проєкту; забезпеченість основними ресурсами; стратегія маркетингу; управління інвестиційним проєктом; оцінювання ризику та форми їх страхування; фінансовий план; стратегія фінансування інвестиційного проєкту.

Порядок подання бізнес-планів потенційним інвесторам. Презентація бізнес-плану. Методи оцінювання ефективності реальних інвестиційних проєктів та інвестиційної привабливості суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації у бізнес-плані. Статичні методи розрахунку показників ефективності інвестиційного проєкту за показниками: сумарного прибутку від реалізації інвестиційного проєкту; рентабельності інвестицій; періоду окупності інвестиційного проєкту. Динамічні методи показників ефективності інвестиційного проєкту за показниками: чистого дисконтованого доходу, внутрішньої норми прибутковості, дисконтованого терміну окупності інвестицій, рентабельності продажів, індексу прибутковості. Точка беззбитковості, коефіцієнт фінансової міцності інвестиційного проєкту.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 7, 8.

Основний: 19 [с. 113-153], 20 [с. 279-290].

Додатковий: 21 [с. 309-328], 22 [с. 85-98, с. 177-195], 23 [с. 142-174, с. 347-371], 25 [с. 485-529], 26 [с. 419-478], 27 [с. 377-385], 29 [с. 388-405], 30 [с. 342-388].

Інтернет-ресурси: 31-36.

Тема 20. Ризики підприємницької діяльності у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації

Сутність підприємницького ризику у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Особливості підприємницького ризику як економічної категорії. Класифікація підприємницьких ризиків у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Характеристика зон підприємницького ризику у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Сутність та основні види ризиків в діяльності суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Класифікація та характеристика підприємницьких ризиків суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Виробничі ризики та їх види. Фінансові ризики та їх види. Інвестиційні ризики та їх види. Страхові ризики.

Види та характеристика втрат суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації від ризикових подій. Оцінювання розміру господарського ризику і можливих фінансових втрат суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Методичний інструментарій оцінювання рівня ризиків суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації залежно від їх виду, характеру прояву тощо. Кількісні та якісні методи оцінювання рівня ризику: статистичний, аналітичний, експертний.

Напрями та заходи щодо профілактики та мінімізації рівня підприємницьких ризиків суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та

активної рекреації. Форми внутрішнього страхування підприємницького ризику та оцінювання їх ефективності. Форми зовнішнього страхування підприємницького ризику. Типові приклади ризиків, що приймаються і не приймаються на зовнішнє страхування. Обов'язкове та добровільне страхування у сфері фізичної культури, спорту та активної рекреації. Ефективність зовнішнього страхування підприємницького ризику, методи її розрахунку.

Сутність, причини і ознаки банкрутства. Державне регулювання банкрутства суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Основні причини, що призводять до банкрутства суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації. Санація суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації та умови її проведення. Форми санації. Порядок та черговість задоволення претензій кредиторів у разі банкрутств суб'єктів сфери фізичної культури, спорту та активної рекреації.

Список рекомендованих джерел:

Законодавчі та нормативно-правові акти: 2, 4, 7.

Основний: 19 [с. 38-67], 20 [с. 302-311].

Додатковий: 21 [с. 318-327], 23 [с. 170-172], 25 [с. 714-788], 26 [с. 501-540], 27 [с. 377-385], 29 [с. 406-450], 30 [с. 412-481].

Інтернет-ресурси: 31-36.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР зі змінами та доповн. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV зі змінами та доповн. Дата оновлення: 08.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Кодекс законів про працю від 10.12.1971 № 332-VIII зі змінами та доповн. Дата оновлення: 30.06.2024. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами та доповн. Дата оновлення: 01.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
5. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000 № 2017-III зі змінами та доповн. Дата оновлення: 26.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.
6. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII зі змінами та доповн. Дата оновлення: 29.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.
7. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 03.09.2023 № 4618-VI зі змінами та доповн. Дата оновлення: 10.12.2020. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
8. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII зі змінами та доповн. Дата оновлення: 10.10.2022. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
9. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-XII зі змінами та доповн. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
10. Про ціни та ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 № 5007-VI зі змінами та доповн. Дата оновлення: 01.07.2024. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>.
11. Національний класифікатор України. Державний класифікатор продукції та послуг ДК 016:2010. Дата оновлення: 01.03.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v457a609-10>.
12. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010. Дата оновлення: 04.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>.
13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290 зі змінами та доповн. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ

Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318 зі змінами та доповн. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 зі змінами та доповн. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів України від 18.10.1999 № 242 зі змінами та доповн. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

Основний

17. *Економіка підприємства : підручник: у 3 ч. Ч. 1 / А.А. Мазаракі, Г.В. Блакита, Г.В. Ситник та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. 432 с. **

18. *Економіка підприємства : підручник: у 3 ч. Ч. 2 / А.А. Мазаракі, Г.В. Блакита, Г.В. Ситник та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 472 с.*

19. *Економіка підприємства : підручник: у 3 ч. Ч. 3 / А.А. Мазаракі, Г.В. Блакита, Г.В. Ситник та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 356 с.*

20. *Економіка рекреації та туризму : навч. посіб. / О. А. Сущенко, О. О. Стрижак, Н. А. Дехтяр. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 347 с.*

Додатковий

21. *Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 488 с.*

22. *Гринчуцький В. І., Каранетян Е. Т., Погріщук Б. В. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 304 с.*

23. *Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 728 с.*

24. *Ткаченко Т. І. Економіка готельного господарства і туризму : навч. посіб. / Т. І. Ткаченко, С. П. Гаврилюк. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 179 с.*

25. Berri D. Sports Economics. 1st ed. Worth Publishers, 2017. 810 p.

26. Blair R. D. Sports Economics. Cambridge University Press, 2011. 556 p.

27. Booth R. Sports Economics. The Australian Economic Review, 2009, vol. 42, no. 3, pp. 377–385.

28. Downward P., Dawson A. The Economics of Professional Team Sports, Routledge, London, 2000. 208 p.

29. Leeds M., Allmen P., Matheson V. The Economics of Sports. 7th ed.

* Курсивом за текстом виділені літературні джерела, які є у наявності в бібліотеці ДТЕУ або наявні повнотекстові електронні версії джерел

Routledge, 2023. 456 p.

30. Tribe J. The Economics of Recreation, Leisure and Tourism. 6th ed. Routledge, Taylor & Francis Group, 2020. 496 p.

Інтернет-ресурси

31. База даних «Законодавство України». URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

32. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>

33. Всесвітній економічний форум (WEF). URL: <http://www.weforum.org>

34. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

35. Міністерство молоді та спорту України. URL: <https://mms.gov.ua/>

36. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua>